

Sliperu cirtējs.

Kādas divi nedēļas no vietas saimes istaba bij pilna sliperu cirtēju. Par-
nāca ar tumsu no liela meža ar salēkšķējušām kajām, apsirmojušām bārdām un
parpludināja visu istabu ar mitrumu un neomulību. Liela istaba skanēja kā
bišu strops, kad sliperu cirtēji savam rupjam balsim stāstīja savus piedzi-
vojumus.

Bet nu tie bij prom. Istaba bij izslaucīta un izkvēpināta ar kadiķiem.
Tikai viens slimis viņu biedris gulēja puīša Ingus gultā pie loga. No kuplās,
apaļi apcirptās bārdas un gaiši noaugušājiem matiem viņa seja - sāta ar
baltāku un spožu pieri - atdalījās kā gulošs pusmēnesis no lietus mākoņiem.
Viņš nenesāja kaklautus, ka tie citi, bet vatētu melna lastiņa krāgu, isu
pelēku vadmalas žaketi un "pirktas" bikses, kas ap ceļu galiem, kur tās bei-
dzas stilbu zābakos, spīdēja itkā tas katru dienu apēstu pumarcīņu tauku.
Viņš runāja maz, bet kad runāja, tad zināja visu labāki un visus pamācīja,
vai pa lielākam daļai norāja. Un citi visi viņu paklausīja labprāt. Bet bārd-
dains pats nekad ar saviem piedzīvojumiem un ar savu zinašanu neplatījās
un taisni ar to varbūt irguva tādu bijašanu: visi ticēja viņa parakuman, ko
viņš bez šaubām varbūt arī bij pierādījis.

Bārdains laikaņ nekā no tam nemanīja, ka biedri bij aizgājuši un at-
stājuši viņu vienu. Viņš gulēja smagā miegā, tik šad un tad grūti ievaidē-
damies. Mājas ļaudis tam pastarpām piegāja klāt, skaļa balsi, itkā tas būtu
no kaut kurienes jātsauc, apprasījas, ka tam ejot, piedāvāja piena putru,
kamus, kāpostus, kartupeļus ar silķi un kāds ~~grūms~~ gardums nu katram bija,
bet slimais nekad neatsaucās; tikai meitas Karlīne sūdzējās, ka lielo dzel-
tēno māla krāzi nespējot vien pildīt ar ūdeni.-

RVLM
33669 Brig $\frac{R2}{121}$

Klons noslaucoits, sliperu cirtēji aizbraukuši un Lizīnai ir grāmata par Priežkalna rozi! Šovakar būs liela lasīšana.

Meitas sanesa ratipus istabas vidū, Lizīna nosēdās apakš lampas, bet Annele notupās zemē cieši viņai klat piēglauzdamies, lai nepamana māte, jo citādi to sūtīja gulēt.

Apklusa viens ratipš pēc otra. Tikai meitas vēl vērpā un Lizīna lasīja. Vēl bij daudz ko klausīties par Priežkalna Rozi. Beidzot iznāca vecā māte un skubināja gulēt.

"Lai nu, māt, lai," meitas Karlīne atrunājās, "vai ta no miega maizi cepš Man mērkulis jāpabeidz, vai nu atstāšu pusvērtu?"

"Interēsīt tik man eļļu vien. Rau, bundža jau patukša."

"Bundža" bij vecās mātes nosaukums lampai; tas bij visparīgi tāds viņas vārds kādiem, nekādiem jauniem "izgudrojumiem".

"Kam ta mums lampas vajag," vganu meitene Luze iesaucās, "vai ta mēs nevaram iedēdzināt skalus?"

"Skalus, ja. Vai ta' pavisam vairs makiskalus plēst?" vecā māte itkā sērīgi noteica.

Luze uzlēca kājās.

"Man kukņā vesels klēpis saplēsts. Skali kā lipi! Sprēga vien, kā deg. Dodiet tik lakturi, saimniekmāt."

"Vai man lakturis?!"

"Ir gan pagultē noslēpts. Es pate redzēju. Turēlis nomaukts un lakturis pagultē."

"Skaties, kur vizdegune! Na, manis pēc!"

"Nu tikai nepaliekat vien līdz gaiļiem nomodā," vecā māte nobridināja. Luze lielīja savus skalus.

"Skat, cik smalki! Spoži un gludi kā zīda lentes un sveķaini! Kur cau-

RVLM
33669 Bug R2
121

runtīš, tur tik lip vien!"

Meitas saspiedās ^{tuvāki} ~~miešāki~~ ap lākturi, ratīni rāmi tirkšķēja kā pvadījums Lizīnas skanīgai balsij. Kā uz klusiem tauriņu spārniem aizlaidās klausītāju dvēseles līdz Priežkalna Rozei, milēja un cieta r viņu. Annele nenolaida acu no Lizīnas sejas: taisni tādai vajadzēja izskatīties Priežkalna Rozei. Lizīna lasīja pate aizgrābta. Viņas seja mirdzēja, vaibsti katru acumirkli mainījās. Smalkās nāsis tricēja, zeltbrūno cirtu vaiņags, kas tai ap pieri vizēja, lēni cilājas no skalu liesmu svelmes. Brižam tā pacēla melnos, gaļos plākstienus un saskatījās ar Anneli. Tās sapratās, ka tālu projām, pavisam uz citas pasaules, tikai viņas abas. Ne Zete, ne Karlīne, ne Luze tur nevar tikt līdz. Tikai viņas abas ar Priežkalnu Rozi.

Ko Zete, Karlīne un Luze arī darītu brupeniška pili! — Priežkalnu Roze t tik turas pie Anneles un Lizīnas, un kaļ viņa atkal tirk izcelta godā un laimē, viņa tās izvada pa pils vārtiem ārā un — tur stāv viņas kariete, ~~ar~~ glažu kariete ar sniegbaltiem zirgiem un viņa uzaicina, lai kāpjot iekšā Annele un Lizīna.

Balts mākonītis ceļas — ceļas ligodamies, ~~piņā~~ Annele slid, krit un sa-
grābj cieti Lizīnas rokas.

"Lizīn!"

Meitas iesmejas un Lizīna aiztaisa grāmatu.

"Te nu bij vāķētāja. Celies nu! Iesim čužumuiža."

"Ne, ne, ne! Man miegs nenāk! — Vai tad lielās meitas ar' jau ies gulēt?"

Lielās meitas uz pirkstu galiem sanesa ratīņus pa kaktiem. Atlēca atkal uz pirkstu galiem atpakaļ. Klusu, klusu sačukstējās. Ko nu viņas darīs?

Luze izrāva skalu no lāktura, apmina uguni ar kāju, lākturi ienesa kaktā

Platajā sudrablentē, kuŗu mēness, pašā logā stavēdams, ritināja istabā, klons, skalam nodziestot, palika kā apsudrabots. Kā no klusas laimes un ~~piņā~~

RVLM
33669 Brig $\frac{R2}{-12}$

priekā pieplūda istaba un acis nevilot meklēja gaismas avotu.

Žuburainā pīšņigusē ābele loga priekšā pilna mēness staru, gaišzila mēnešgaisma, sniega vizāļiem piebarstīta, dzirkst kā dimantos un debess par tumšo silu - pilna mirdzošu zvaigžņu. Un aiz visa tā vecais sils ziemas rotā ar spožajām staru lentēm un zvaigžņu ordeniem!

Lielās meitas un Liziņa nostājas četrstūrī viena ^{no} ~~piņ~~ otras divi soļi atstatu un sāka dejot. Pazibēja mēness gaismā viena galva, otra, treša, pazuda tumsā, paradījas atkal no jauna, ātri, tik ātri acis apreiba. Saķērās, visas četras, griezās virpulī, vējš vien nodžingstēja gar ausīm. Atlaidās vaļa, turējās gaŗi izstieptās rokas, sametas atkal kopā, griezās pāros. Liziņa sauca un komandēja - aizgrābtā balsī. Gaŗas matu pīnes vijās drīz vienā istabas galā, drīz otrā: slidēja gandrīz nemanot, kā kad kājas pie zemes nepiedurtos. Karlīne un Luze taisīja Liziņai pakāļ, mina soļus, cik viegli vien iespējams. bez apstāšanās. Aizkusušas no deļošanas un smiekliem, meitas iekrita gultā un aizraudamās sauca:

"Es vairs nevaru, es vairs nevaru."

"Es arī ne!"

"Liziņ, stājies miera!"

Kamēr meitas elsa un smējas, Liziņa uz acumirkli palika pie loga ~~stāvēt~~ gaismā stāvēt. Viņa nesmējas, viņas elpas vilcienus nevarēja sadzirdēt, tik redzēja, ka krātis cilājas. Viņas seja bij tikpat aizgrāhta, kā pirmīt lasot, lūpas pa pussi atvērtas, nāsīs tricēja, acis, lielas, klusas un mirdzošas, raudzījās, kā kad neviens neredzētu. Tad viņas augums atkal sāka sligt tumsā - gaismā, tumsā - gaismā ar apbrinojamu ātrumu, viegli kā miglas tēls. Un tad piepeži bij tā, itkā visa istaba pieplūstu noslēpumainu deļotāju.

Baltas kurpītes pazibēja - liels puķis baltu kurpišu vēlās par loga bēģeli, pilna istaba pieklīda vieglu spārnotu, sniegbaltu, mirdzošu tēlu. Kā

sniega mākonīši virpuļoja ap Liziņu, viņa sniedza tiem rokas un smaidīja, smaidīja. -Nebij viņām gala. Zuburainās ābeles dārza, džirkstošie salmu jumi: - viss bij ar viņām apsēsts. Vēja ātruma viņas bēdza iz melnā sila ēnām, kā pasaku bērni, issprukuši varmākam milzim iesnaužoties. Sudrabskanīgām balstīnām džingstēdamas, ervien jauniem, mirdzošākiem bariem nolēca no loga rāmja-

Kad nebūtu ienākuse Luze. Nošvikstēja vien un baltā mēnešstaru josta, kas nupat pudzēt pudzēja, izstiepās klusa un auksta. Mazās mirdzošās būtes izkusa, izgaisa, salipa ap ledus puķēm logā, kā mikstas, baltas dūniņas! -

Luze ienesa no kukņas zaļu ossainu podu. Turēja to augsti paceltu, kāri, noslēpumaini smaidīdama.

"Minat, kas man!"

"Kas ēdams? Vai, kā gribās! Do' šurp! Kas tev tur ir?"

"Ko jūs man par to dosiet?"

"Ko vēl ne! Kas tev jādod! Gnīdu uzņem pie lielajām meitām un ta' vēl šī ko gribēs! Nes šurp! Ēdisim visi mēnesnīca!"

"Še karote! Tik vienu pašu varēju sagrabstīt."

"Ēdisim palaisdamies. Katris savu reizi."

"Kas tur tev ir?"

"Pigarica! Saldinskāba kā vīns. Medus klāt! Saimniekmāte man iedeva medus maizi un to es ielauzīju pigarica. Taupīju, taupīju, atvilku pate sev no mutes."

"Nieki, nieki!" Būsi nočiepuse!"

"Es? Nočiepuse? To man saka par manu labo sirdi!"

Luze sāka raudāt.

"Raudi, raudi, raudi! Atliks mums vairāk ko strēbt."

"Ejiet projām! Nevienas surbiņas vairs Jums nedošu!"

Luze parplētās par podu un gainājās abām rokām.

"Še, še, še!" Karlīne nosvieda karoti. "Domā mums tavu samazgu vajadzīgs!"

"Nekircinājat viņu," Liziņa žēloja, "viņa neprot joku."

Luze strēba špukstēdama pīgaricu pa viena pāte.

Uzreiz visas strūkās un klausījās kā bez elpas.

Bārdainais Ingus gultā tā savādi iekungstējās. Karlīne piegāja viņam tuvu, klausījās.

Slimais nemierīgi mētājās ar rokam.

"Vai jums gribas dzert?" Karlīne vaicāja.

Nekādas atbildes.

Visas gaidīja. Slimnieks, kā redzams, nekā nejuta.

"Dzert laikam tak negrib. Pāries varbūt tāpat. -- Bet mēs tik nu gulēt!"

Karlīne skubiņāja.

Te slimnieks atkal tā garī, vāji -- karkšķādams ievaidējās.

"Vai, Dieviņ! Kas tas? Tas nav labi!" Zete satrūkās.

"Vajag modināt citus! -- Skat, kā viņš raustas!"

"Un karkšķ -- un karkšķ -- -- Tā ir. kad -- "

"Vai, nepiemini, nerunā tālāk, man bail! Uztaisisim uguni. Luze, aizdedz skalu! Vajag modināt mati, oj, vajag modināt mati!"

"Vecā mātē jau augšā, kambarī uguns! Liziņa sauca.

Vecā mātē lēni attaisīja durvis.

"Ak tu ēverģeles tēdas," viņa rājas, "paļauj tik tu viņam vaļu un viņas dzīvo līdz pusnaktij, kā klabarjakti."

"Nakat, māt, nakat -- Bārdainais slimais -- Raustas... vaid...."

"Un tā karkšķ -- -- tā savādi -- "

"Tas nav labi."

"Un visu vakaru gulēja tik mierīgā," Luze teica, itkā pārmezdama slimājam par traucējumu.

Vecā māte ātri piegāja slimniekam, skatījās ilgi tam sejā.

"Ej, pamodini tēvu," tad teica Lizītei.

"Kas ir, nu, kas ir?" meitas jautāja.

"Mirst!"

"Vai, Dieviņ! Mirst!"

"Tā jau es domāju, ka nebūs labi. Mirst!"

"Vai modināt ļaudis?"

"Modinat, kā tad! Vai tad nu ļaus cilvēkam tā aiziet. Tā ir svēta stunda!"

"Lai mani tagad nosistu, es neietu vairs kuknā," Luze šukstēja tricēdama.

Meitas modināja saimi.:

"Ceļaties, ceļaties! Mirst!"

"Kas ir? Kas mirst? Dievs esi žēlīgs."

"Svešais mirst. Ceļaties!"

"Dievs apžēlojies par mums nabaga grēciniekiem. Mirst! Kas to būtu domājis! Taču vēl vakar -- Un nu -- mirst! --

Visi sanāca ap mūrēju.

Vecā māte lika sameklēt dziesmu grāmatas.

"Vai tad mēs tagad dziedāsim?"

"Ne, lai aiziet papriekšu Dieva mierā. Viņam jau tikpat vairs samanas nav, Ar viņa dvēseli lai Dievs pats runā. -- Mēs jau tik pazemībā varam lovit ceļus Dieva priekšā --" vecā māte klusi teica.

"Diez', vai nevarētu vēl kā līdzēt?" kāds iejautājās.

"Ja, kā tad! Ej tu ar to stiprinieku cīnities! Ja nāve nāk, tad nāk."

Britiņu visi apklusā.

"Ilgi jau nu tas vairs neies."

"Varbūt līdz gaiļiem."

"Kur nu! Tepat jau dzisis!"

"Un neviens nezina, kur cēlies, kur ne, no kādas pasaules malas."

"Kā no meža atnāca un kā mežā atkal ieiet."

"Vai ta' tas nav ar mums visiem?"

"Gan jau taču varbūt kāds nāks meklēt, kad pagasts izsludinās."

"Kas tad atkal viņam par to, vai nu nāk vairs kāds meklēt, vai nenāk."

"Briesmīgi gan, tā mirt sveša malā - ne rada dvēselītes klāt."

"Kāpēc? Vai ta' mūsu kapa kalniņā zeme sliktāka, kā citur. Un vai mēs viņam pēdīgo godu neparaģīsim?"

"Kuš, nu kuš!" vecā māte pārtrauca runātājus. "Skaitīsim nu tēva reizi."

Visi salika rokas un noņētās ceļos.

Tad iesāka lēni dziedāt miršanas dziesmu. - -

- o -

Annele gulēja pie Liziņas, vecās mātes istabiņā. Mēnesis, apgājis ap istabas stūri, sāka lodziņā izklāt savus baltos palagus. Bet Annelei nenāca miegs: sirds tā tik tricēja vai šausmās, vai žēlabās, nevarēja izprast. Pāzagšus pacēla galvu un skatījās, vai Liziņa gul. Ne. Acis tai bij plati vaļā un lielas, lielas asaras ritēja par vaigiem uz spilvāna. "Liziņ!" meitene ņūkstēja. Un cieti apķēruse spieda to sev klāt un karsti skūpstīja. Tā saķērušas abas iemīga.

- o - o - o - o -